

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 49/2026 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen maanviljelijöiden oikeusturvasta valkoposkikhanhien aiheuttamien vahinkojen vuoksi

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Timo Mehtälä/kesk näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 49/2026 vp:

Mihin toimenpiteisiin oikeusministeriö ja oikeusministeri aikoo ryhtyä, jotta maanviljelijöiden oikeusturva toteutuu,

onko oikeusvaltioperiaatteen mukaista, että elinvoimainen lintulaji saa aiheuttaa maanviljelijälle suuria aineellisia tappioita ilman, että viljelijällä on mitään oikeutta puuttua tilanteeseen ja

miten oikeusministeriö ja oikeusministeri suhtautuu siihen, että Suomessa tulkitaan EU:n lintudirektiiviä valkoposkikhanhien osalta eri tavalla kuin esimerkiksi Ruotsissa ja Virossa, joita valkoposkikanhiongelma myös koskettaa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kirjallinen kysymys on käännetty ympäristöministeriölle asianosaisena luonnonsuojelulaista ja lintudirektiivistä vastaavana ministeriönä.

Petteri Orpon hallitus on tunnistanut ongelman jo hallitusneuvotteluissaan ja kirjannut siksi hallitusohjelmaansa: ”Tarpeettomat metsästysrajoitukset elinvoimaisten lajien, kuten merimetson ja valkoposkikhanhen osalta poistetaan, ja lajit siirretään metsästyslain piiriin. Huolehditaan samalla vahinkojen oikeudenmukaisesta korvaamisesta elinkeinonharjoittajille. Hallitus vaikuttaa siihen, että lajit siirretään lintudirektiivin tiukasti suojeltujen lajien listalta. Poikkeusluvalla haltuun otettujen lintujen lihaa on voitava hyödyntää.”

Poikkeusluvalla ammuttujen valkoposkikhanhien ja merimetsojen haltuunotto ja hyödyntäminen ravintona ratkaistaan parhaiten siirtämällä valkoposkikhanhi metsästyslain piiriin. Tämä ratkaisu toteuttaa eduskunnan kirjelmässä (EK 42/2022 vp) edellytetyn ratkaisun ko. lajien hyödyntämiseen.

Valkoposkikihanhien ja merimetson siirtoa koskeva työryhmän toimikausi alkoi 16.5.2024 ja päättyi 15.11.2024. Työryhmän loppumietinnössä ko. lajeja ei ehdotettu siirrettäväksi metsästyslakiin. Ympäristöministeriö jätti tähän eriävän mielipiteensä toistaen, että ko. lajit tulee hallitusohjelmakirjauksen mukaisesti siirtää metsästyslakiin. Ympäristöministeriö on vaihtoehtoisena ratkaisuna ehdottanut valkoposkikihanhien ja merimetson siirtoa riistalajeiksi metsästyslakiin siten, että lajit siirrettäisiin metsästyslakiin, mutta samalla valkoposkikihanhista maksettavat korvaukset jäisivät ympäristöministeriön hallinnonalalle Laista rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta (Raulako) maksettavaksi. Tämä toteuttaisi hallitusohjelman kirjauksen oikeudenmukaisista korvauksista elinkeinonharjoittajille. Merimetson aiheuttamista vahingoista ei tällä hetkellä makseta korvauksia. Lajien siirto metsästyslakiin kuuluu maa- ja metsätalousministeriön toimivaltaan. Yhteistyö maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön välillä jatkuu valkoposkikihanhien ja merimetson siirtämiseksi metsästyslakiin. Lainvalmistelu on parhaillaan käynnissä MMM:ssä metsästyslain ja YM:ssä Raulako-lain osalta.

Suomessa oikeusasteet ovat tulkinneet lintudirektiiviä lupaviranomaisen antamista luvista tehtyjen valitusten pohjalta, toisin kuin esim. Ruotsissa, jossa poikkeusluvista ei ole valitusoikeutta. Kansallisesti hallinto-oikeuden tulkinnan mukaan Luonnonvarakeskuksen tutkimuksen pohjalta valkoposkikihanhien karkottaminen paukkupatruunalla muuna tyydyttävänä ratkaisuna on yhtä tehokasta kuin kuoliaaksi ampuminen, jonka nojalla valkoposkikihanhien ampuminen on tällä hetkellä estettynä. Merimetsojen kuoliaaksi ampumiseen lupaviranomainen edelleen myöntää poikkeuslupia. Lainsäädännön valmistelussa huomioidaan muiden EU-maiden käytännöt saman haasteen ratkaisemiseksi.

Kansallista sääntelyä koskevan siirron ohella valkoposkikihanhien ja merimetson aiheuttamien vahinkojen ratkaiseminen edellyttää vaikuttamista EU-tasolla. Lintudirektiivissä valkoposkikihanhien on tiukemmin suojeltujen lajien liitteessä (joille on perustettava Natura-alueita) ja merimetsoa taas ei ole listattu metsästettävien lajien liitteessä. Valkoposkikihanhien ja merimetson aiheuttamat vahingot ja tilanne Suomessa onkin nostettu ympäristöministeriön ja komission välisissä sekä muiden jäsenmaiden kanssa käydyissä useissa tapaamisissa. Vaikuttamistyötä liitesirron hyväksi tehdään kokonaisvaltaisesti kaikilla mahdollisilla tasoilla virkatasosta poliittiseen tasoon. Poliittisen tason vaikuttamisesta voidaan erityisesti mainita ministerin kahdenväliset tapaamiset komission kanssa sekä muiden jäsenvaltioiden ministerien kanssa. Valkoposkikihanhia ja merimetsoja koskevaa EU-vaikuttamista toteutetaan aktiivisesti lintudirektiivin tarkistamista koskevan E-kirjeen (E 11/2025 vp) pohjalta yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön ja valtioneuvoston kanslian kanssa.

Helsingissä 19.3.2026

Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala

VN/6658/2026-YM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: